

ÖZEL EĞİTİM DERSİ ALAN ÖĞRETMEN ADAYLARININ “ÖZEL EĞİTİM” VE “ÖZEL EĞİTİME İHTİYAÇ DUYAN BİREY” KAVRAMLARINA İLİŞKİN ALGILARI (Araştırma Makalesi)

Ata PESEN (*)

Hasan PESEN (**)

Öz

Bu çalışmanın amacı, özel eğitim dersi alan öğretmen adaylarının “özel eğitim” ve “özel eğitime ihtiyaç duyan birey” kavramlarına ilişkin sahip oldukları algıları metaforlar yoluyla ortaya çıkarmaktır. Bu çalışma nitel araştırma desenlerinden olan olgubilim desenine göre yapılmıştır. Çalışma 2016-2017 öğretim yılında Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler ve Bilişim Teknolojileri öğretmenlikleri alanında özel eğitim dersi alan 145 öğretmen adayı ile yürütülmüştür. Veriler öğretmen adaylarından “Özel eğitim gibidir; çünkü” ve “Özel eğitime ihtiyaç duyan birey gibidir; çünkü.....” ifadelerinin yer aldığı formlar aracılığı ile elde edilmiştir. Çalışma sonunda elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. “Özel eğitim” kavramıyla ilgili elde edilen metaforlar 11 kategoride, “özel eğitime ihtiyaç duyan birey” kavramı ilgili elde edilen metaforlar ise 13 kategoride toplanmıştır. Araştırma sonucunda “özel eğitim” kavramına ilişkin genel algılarının özel eğitimin ihtiyaç duyulan bir unsur olduğu şeklinde iken, “özel eğitime ihtiyaç duyan birey” kavramına ilişkin genel algıların ise özel gereksinimli bireyin çevresindeki insanlara ihtiyaç duyan bir varlık olarak görüldüğü şeklinde ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Adayı, Özel Eğitim, Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Birey, Metafor, Algı.

*) Dr. Öğr. Üyesi, Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı
(e-posta: atapesen@siirt.edu.tr) ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1676-7444>

**) Öğretmen, MEB, Siirt Türk Telekom Özel Eğitim Ortaokulu
(e-posta: hasanpesen1@gmail.com) ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9746-2751>

The Perceptions of Prospective Teachers Taking Special Education Lesson About the Concepts of “Special Education” and “The Individual with Special Education Need”

Abstract

The aim of this study is to reveal the perceptions of prospective teachers taking special education lesson about the concepts of “special education” and “the individual with special education need” through metaphors. This study was carried out in accordance with the phenomenological design, one of the qualitative research designs. The study was conducted to 145 prospective teachers who were taking special education lesson in the field of Social Studies and Information Technologies in Educational Faculty of Siirt University during 2016-2017 academic year. The data was collected from prospective teachers via forms that included the following statements: “Special education is likebecause.....” and “The individual with special education need is like..... because.....” . The data obtained at the end of the study was analyzed according to content analysis. The metaphors about the concept of “special education” were organized under 11 categories, whereas the metaphors about the concept of “the individual with special education need” were gathered under 13 categories. As a result of the study, while the general perceptions about the concept of “special education” were that special education was a necessary element, the general perceptions regarding the concept of “the individual with special education need” were that the individual with special needs was seen as a being that needed people around him.

Keywords: *Prospective Teacher, Special Education, The Individual with Special Education Need, Metaphor, Perception.*

Giriş

Her birey dünyaya farklı özelliklere sahip olarak gelmekte ve gelişim göstermektedir. Bu farklılıkların bazıları yetersizlik bazıları ise üstünlük olarak görülmektedir. Bu yetersizliklerden etkilenmiş ya da üstünlük gösteren bireyler için özel eğitim alanında eğitim hizmetleri sunulmaktadır. Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin eğitsel ve sosyal ihtiyaçları çerçevesinde gelişim alanları ile akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri kazanması için geliştirilmiş eğitim programlarının ve yöntemlerinin özel olarak yetiştirilmiş personeller tarafından uygun ortamlarda sunulması (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2006) özel eğitim olarak tanımlanmaktadır. Özel eğitim bilişsel, fiziksel, davranışsal, sosyal-duygusal ve duygusal alanlarda yetersizlikleri ya da üstünlükleri olan öğrencilere yönelik özel olarak hazırlanmış programlar ve destek hizmetlerin sunulması (Bryant, Smith ve Bryant, 2008; Salend’ den aktaran Diken ve Batu 2010). Turnbull, Turnbull ve Wehmeyer (2007) ve eğitimin öğrenciye göre bireyselleştirilmesi anlamına gelmektedir (Cavkaytar, 2015).

Özel eğitime ihtiyaç duyan birey ise “Bireysel ve gelişimsel özellikleri ile eğitimsel yeterlilikleri bakımından akranlarına göre anlamlı farklılık gösteren” (MEB, 2006), bu yüzden farklı eğitim gereksinimlerine ihtiyaç duyan ve bireysel planlanmış eğitim programlarını gerekli kılan birey şeklinde tanımlanmaktadır (Eripek, 2005).

Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerle karşılaştığı kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamaları son zamanlarda yaygınlaşarak artmaktadır. Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin akranlarıyla birlikte normal eğitim kurumları bünyesinde eğitim görmelerine imkân tanıyan kaynaştırma eğitimi (Sucuoğlu, 2006), özel gereksinimleri olan çocukların yetersizliklerine uygun ve gereksinimlerini karşılayacak en az kısıtlayıcı ortamda eğitim almaları anlamına gelmektedir (Adar Cömert, 2019).

Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamalarının başarıya ulaşmasında özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin özel eğitim ve normal eğitim hizmetlerinden azami ölçüde yararlanmasına bağlıdır. Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamalarının başarılı bir şekilde yürütülmesinde birçok faktör rol oynamaktadır. Normal ve kaynaştırma öğrencileri, okul yönetimi, fiziki koşullar, aileler, destek hizmetler ve öğretmenler bu faktörlerin başlıcalarıdır (Batu ve Kırcaali-İftar, 2010).

Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamalarının asıl yürütücüsü olan öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasına, özel eğitime ve özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere ilişkin duygu ve düşünceleri, tutumları ve davranışları önem arz etmektedir. Bu kavramlara ilişkin algılarının olumlu ya da olumsuz olması öğretim süreçlerini doğrudan etkilemektedir. Bu açıdan öğretmen ve öğretmen adaylarının özel eğitim ve özel eğitime ihtiyaç duyan birey kavramına ilişkin duyuşsal özelliklerini belirlemede metaforların önemli bir işleve sahip olduğu düşünülmektedir.

Metafor bir kelimeyi veya kavramı kabul edilenin dışında başka anlamlara gelecek biçimde kullanma şeklinde tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu [TDK], 2018). Metaforlar başlangıçta belirsiz ve çelişkili bir durumda olabilir, ancak karmaşık kavramların edebi açıdan daha hızlı açıklanmasını sağlar (Torgny, 1997). Balcı (2003) metafor kavramını bilinmeyenleri bilinenler yardımıyla açıklamak, benzetmelerden faydalanarak olguları bilinir hale getirmek olarak açıklamaktadır. Lakoff (1992) ise metaforu bir sözcüğün benzer bir kavramı açıklamak için normal anlamının dışında kullanılması olarak ifade edilmesi olarak tanımlamaktadır.

İlgili alanyazın incelendiğinde öğretmen ve öğretmen adaylarının; özel eğitim, özel eğitim dersi, üstün yetenekli öğrenciler, kaynaştırma eğitimi, kaynaştırma öğretmeni, kaynaştırma öğrencileri ve özel gereksinimi olan birey kavramlarına ilişkin metafor çalışmalarına rastlanmaktadır (Çapan, 2010; Altıntaş, Baykan, Kahraman ve Altıntaş, 2015; Uçuş, 2016; Açar, Kaya ve Güneş, 2017; Başgül ve Sağır, 2017; Kök, Balcı, Bilgiz, 2017; Merç ve Koç, 2017; Talas, 2017; Sevim, 2019; Adar Cömert, 2019). Ancak özel eğitim ve özel eğitime ihtiyaç duyan birey kavramlarının her ikisinin birlikte değerlendirildiği çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırma özel eğitim dersi almış öğretmen adaylarının özel eğitim ve özel eğitime ihtiyaç duyan birey kavramlarına ilişkin algılarının ne olduğu

ve özel eğitim dersinin amacına uygun bir şekilde öğretmen adaylarının algılarını nasıl etkilediğini tespit etmek açısından önemlidir. Ayrıca farklı öğretmen adayı gruplarına ve birden fazla metafor algılarına yönelik olmasından dolayı alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada özel eğitim dersi alan öğretmen adaylarının “özel eğitim” ve “özel eğitime ihtiyaç duyan birey” kavramlarına ilişkin algıları metaforlar yoluyla belirlenme-ye çalışılmıştır. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Öğretmen adaylarının “özel eğitim” ve “özel eğitime ihtiyaç duyan birey” kavramlarına ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?
2. Öğretmen adayları tarafından ortaya konan metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kategoriler altında toplanabilir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) modeli kullanılmıştır. Olgubilim modeli, farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Bu modelde algı ve olaylar doğal ortamında gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya konur. Olgubilim, bize tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için uygun bir araştırma zemini oluşturur (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Çalışma Grubu

Bu araştırma, 2016-2017 öğretim yılında özel eğitim dersini almış ve çalışmaya gönüllü olarak katılan 145 öğretmen adayı ile yürütülmüştür. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının cinsiyet ve bölümlerine göre dağılımları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Özellikler

Değişkenler		f	%
Cinsiyet	Kadın	54	37,2
	Erkek	91	62,8
Bölüm	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	75	51,7
	Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği	70	48,3
Toplam		145	100

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak “Özel eğitim” ve “Özel eğitime gereksinim duyan birey” kavramlarına ilişkin algılarını tespit etmek için araştırmacılar tarafından oluşturulan bir anket formu kullanılmıştır. Anket formunda öğretmen adaylarından “Özel eğitim ... gibidir; çünkü ...” ve “Özel eğitime gereksinim duyan birey ... gibidir; çünkü...” cümlelerini tamamlamaları istenmiştir

Verilerin Analizi

Araştırma sürecinde elde edilen nitel veriler içerik analizi ile incelenmiştir. İçerik analizindeki temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu amaçla toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde organize edilmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Nitel araştırmalarda elde edilen verilerin ayrıntılandırılarak rapor haline getirilip sonuçlara ulaşılma yolunun açıklanması araştırma geçerliğinin önemli ölçütlerindedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu araştırmada “özel eğitim” ve “özel eğitime gereksinim duyan birey” kavramlarına ilişkin metaforların belirlenmesi ve analiz edilmesi süreci ayrıntıları ile ifade edilmiş ve bulgular kısmında katılımcıların ifadelerinden alıntılar yapılarak örnekler verilmesi araştırmanın geçerliğini artırıcı önlemler olarak kabul edilebilir. Araştırmanın güvenirliliği belirlemek için ise araştırmaya katılan öğretmen adaylarının geliştirdikleri metaforlar kodlanarak ayıklanmış, elde edilen kodlara uygun kategoriler oluşturulmuş, iki uzman görüşü alınarak geçerlik ve güvenirliliği gerçekleştirilmiştir. Bu şekilde araştırmacıların ve uzmanların görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları belirlenerek Miles ve Huberman’ın (1994) önerdiği uyuşum yüzdesi $\text{Güvenirlilik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{(\text{Görüş birliği} + \text{Görüş Ayrılığı})}$ formülü kullanılarak araştırmanın güvenirliliği hesaplanmıştır.

Katılımcıların “özel eğitim” kavramı için ürettiği 110 metafordan 7 tanesinde metafor ile yüklenen anlam arasında bağlantı kurulamamış ve uyuşum yüzdesi .93 olarak bulunmuştur. Katılımcıların “özel gereksinime ihtiyaç duyan birey” kavramına ilişkin ürettiği 96 metafordan 5 tanesinde görüş ayrılığı ortaya çıkmış ve uyuşum yüzdesi .97 olarak belirlenmiştir. Ayrıca güvenirliliği arttıran, yanlılığı azaltmak ve analiz sonuçlarından elde edilen tema ve kategoriler ilişkilendirmeye olanak sağlaması açısından (Yıldırım ve Şimşek, 2008) bazı nitel veriler frekanslar ya da yüzdelerle sayısallaştırılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının “Özel eğitim” kavramı hakkında geliştirdikleri metaforlarla ilgili olarak elde edilen bulgular tablolar halinde sunulur ve araştırma sorularına göre alt başlıklar halinde analiz edilerek yorumlanmıştır.

Öğretmen adaylarının “Özel Eğitim” kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar

Öğretmen adaylarının “özel eğitim” kavramına ilişkin geliştirmiş oldukları metaforlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. “Özel Eğitim” Kavramına İlişkin Geliştirilen Metaforlar

Metafor Kodu	Metafor Adı	Metafor Kodu	Metafor Adı	f
1	Hastane	56	Hediye	1
2	İlaç	57	Huzurlu Bir Ev	1
3	Merdiven	58	İdeal Toplum	1
4	Anne Şefkati	59	İhtiyaç	1
5	Güneş	60	İlkbahar	1
6	Aile	61	İnsan Vücudundaki İşleyiş	1
7	Tren	62	İstasyon	1
8	Anne	63	İtfaiye Çalışmanı	1
9	Çocuk	64	Kalabalık İçinde Yalnız Kalmak	1
10	Dost	65	Kapı	1
11	Laboratuvar	66	Karanlıklar İçindeki Işık	1
12	Öğretmen	67	Kılavuz	1
13	Su	68	Kış Mevsimi	1
14	Yemek	69	Kışın Doğan Güneş	1
15	Anne Sevgisi	70	Kökü Zayıf Olan Çiçek	1
16	Bahçıvan	71	Köprü	1
17	Liman	72	Kreş	1
18	Mum	73	Kuluçkaya Yatan Tavuk	1
19	Hazine	74	Kuşun Yuvadan Uçması	1
20	Yardım Eli	75	Moda Evi	1
21	Adalet	76	Mucize	1
22	Ağacın Dalı	77	Navigasyon	1
23	Ağaç	78	Nimet	1
24	Ambulans	79	Okul	1
25	Anne Sütü	80	Orman	1
26	Araba Yakıtı	81	Öğrenciyi Yönlendiren Pusula	1
27	Asker	82	Pamuk İpliği	1
28	Aşk	83	Plastik Ayak	1
29	Atölye	84	Sanat	1
30	Ayran	85	Sanat Galerisi	1

31	Bahçe	86	Sandık	1
32	Baston	87	Sihirli Bir Değnek	1
33	Bilgi Yuvası	88	Son Şans	1
34	Bireysel Eğitim	89	Spor	1
35	Birilerinin Geleceği	90	Spor Kulübü	1
36	Bostan	91	Spor Salonu	1
37	Can Simidi	92	Su Almış Gemi	1
38	Canlı Organizma	93	Su ve Fidan İlişkisi	1
39	Cennet	94	Sürtücü Kursu	1
40	Çiçek Serası	95	Tamamlanmayı Bekleyen Yapboz Parçaları	1
41	Çoban	96	Tamirci	1
42	Dağ	97	Terapi	1
43	Dağ Aracı (Atv)	98	Uzanmış Bir El	1
44	Devlet	99	Yanan Evdeki Çocuğu Kurtarmak	1
45	Ek Besine İhtiyaç Duyan Bebek	100	Yağmur	1
46	Eksik Yapboz	101	Yardım Kurumları	1
47	Fabrika	102	Yardımlaşma	1
48	Genç İnsanlar	103	Yaşam Kaynağı Olan Su	1
49	Gül Bahçesi	104	Yaşama Tutunmaya Çalışan Fidan	1
50	Güvercin	105	Yaşamak	1
51	Hamur	106	Yeniden Doğuş	1
52	Hayat	107	Yol Haritası	1
53	Hayat Işığı	108	Yolculuk	1
54	Hayatın Bileti	109	Yuva	1
55	Hayatın Kendisi	110	Yürüme Yeni Öğrenen Bebek	1

Tablo 2 incelendiğine öğretmen adaylarının “özel eğitim” kavramına ilişkin toplam 110 metafor ürettiği, birden fazla sıklıkta oluşturulan metaforların ise 20 adet olduğu görülmektedir.

Öğretmen adaylarının “özel eğitim” kavramına yönelik oluşturdukları metaforlara ilişkin kategoriler

Öğretmen adaylarının “özel eğitim” kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlardan elde edilen veriler incelendiğinde ulaşılan bulgular Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının “Özel Eğitim” Kavramına İlişkin Oluşturdıkları Metafor Frekansı ve Âdeti

Kategoriler	Metaforlar	f	Adet
1. İlgi ve Bakım faaliyeti olarak Özel Eğitim	Ağaç (1), Anne Sütü (1), Bahçe (1), Bahçıvan (2), Bostan (1), Canlı Organizma (1), Çiçek Serası (1), Çocuk (2), Ek Besine İhtiyaç Duyan Bebek (1), Eksik Yapboz (1), Gül Bahçesi (1), Kökü Zayıf Olan Çiçek (1), Kuluçkaya Yatan Tavuk (1), Pamuk İpliği (1), Su Almış Gemi (1), Su ve Fidan İlişkisi (1), Tamamlanmayı Bekleyen Yapboz Parçaları (1), Terapi (1), Yardım Eli (2), Yaşama Tutunmaya Çalışan Fidan (1), Yeniden Doğuş (1), Yürümeyi Yeni Öğrenen Bebek (1)	25	22
2. İhtiyaç gideren bir faaliyet olarak Özel Eğitim	Ambulans (1), Araba Yakıtı (1), Baston (1), Can Simidi (1), Hastane (9), Hayat (1), İhtiyaç (1), İlaç (4), İlkbahar (1), İtfaiye Çalışanı (1), Kış Mevsimi (1), Su (2), Tamirci (1), Uzanmış Bir El (1), Yağmur (1), Yanan Evdeki Çocuğu Kurtarmak (1), Yaşam Kaynağı Olan Su (1), Yaşamak (1), Yemek (2)	32	19
3. Değerli bir unsur olarak Özel Eğitim	Fabrika (1), Hazine (2), Orman (1), Sanat (1), Sanat Galerisi (1)	6	5
4. Kolaylaştırıcı bir faaliyet olarak Özel Eğitim	Ağacın Dalı (1), Birilerinin Geleceği (1), Çocukların Özgürlük Güvercini (1), Hayatın Bileti (1), Hayatın Kendisi (1), Kışın Doğan Güneş (1), Kuşun Yuvadan Uçması (1), Nimet (1), Yardım Kurumları (1), Yardımlaşma (1), Yolculuk (1)	11	11
5. Koruyucu/Güven Verici bir durum olarak Özel Eğitim	Adalet (1), Aile (3), Anne (2), Anne Sevgisi (2), Anne Şefkati (3), Asker (1), Aşk (1), Cennet (1), Dost (2), Huzurlu Bir Ev (1), Kapı (1), Liman (2), Yuva (1)	21	13
6. Yol Gösterici bir faaliyet olarak Özel Eğitim	Bilgi Yuvası (1), Çoban (1), Dağ (1), Güneş (3), Hayat Işığı (1), İstasyon (1), Mum (1), Karanlıklar İçindeki Işık (1), Kılavuz (1), Köprü (1), Kreş (1), Laboratuvar (2), Merdiven (4), Moda Evi (1), Navigasyon (1), Okul (1), Öğrenciyi Yönlendiren Pusula (1), Öğretmen (2), Son Şans (1), Sürücü Kursu (1), Yol Haritası (1)	29	21

7. Mekanik bir unsur olarak Özel Eğitim	Atölye (1), Dağ aracı (atv) (1), Plastik ayak (1), Tren (3)	6	4
8. Farklı Bir Durum Olarak Özel Eğitim	Ayran (1), Bireysel eğitim (1), Kalabalık içinde yalnız kalmak (1)	3	3
9. Özel bir faaliyet olarak Özel Eğitim	Hediye (1), Sandık (1), Sihirli bir değnek (1), Mucize (1)	4	4
10. Şekil verici bir faaliyet olarak Özel Eğitim	Genç insanlar (1), Hamur (1), Spor (1), Spor kulübü (1), Spor salonu (1)	5	5
11. Düzen sağlayan bir unsur olarak Özel Eğitim	Devlet (1), İdeal toplum (1), İnsan vücudundaki işleyiş (1)	3	3
TOPLAM		145	110

Kavramsal Kategoriler

1. İlgi ve Bakım Faaliyeti Olarak Özel Eğitim

Bu kategoriyi 25 öğretmen adayı ve 22 metaforu temsil etmektedir. Bu kategoride Ağaç (1), Anne Sütü (1), Bahçe (1), Bahçıvan (2), Bostan (1), Canlı Organizma (1), Çiçek Serası (1), Çocuk (2), Ek Besine İhtiyaç Duyan Bebek (1), Eksik Yapboz (1), Gül Bahçesi (1), Kökü Zayıf Olan Çiçek (1), Kuluçkaya Yatan Tavuk (1), Pamuk İpliği (1), Su Almış Gemi (1), Su ve Fidan İlişkisi (1), Tamamlanmayı Bekleyen Yapboz Parçaları (1), Terapi (1), Yardım Eli (2), Yaşama Tutunmaya Çalışan Fidan (1), Yeniden Doğuş (1), Yürütmeyi Yeni Öğrenen Bebek (1) metaforları bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmen adaylarının örneklerine yer verilmiştir.

“Özel eğitim anne sütü gibidir. Çünkü nasıl ki bebek süt içmeden gelişemez, özür durumu olan çocukta özel eğitim almadan gelişemez ve ilerleyemez.”

“Özel eğitim bahçe gibidir. Çünkü sulanması, bakım yapılması özen gösterilmesi gerekir.”

“Özel eğitim bostan gibidir. Çünkü ilgilenildiğinde büyür, gelişir ve meyve verirler. Aksi takdirde kuruyup giderler.”

“Özel eğitim çiçek serası gibidir. Çünkü özel eğitime ihtiyaç duyan birbirinden farklı öğrenciler var. Öğrenciler özenle eğitilip ilgilenilir.”

“Özel eğitim ek besine ihtiyaç duyan bebek gibidir. Çünkü anne sütünden aldığı vitaminler yetersiz kaldığında buna ek besin takviyesi yapılarak ortaya çıkan ihtiyaç giderilir.”

“Özel eğitim gül bahçesi gibidir. Çünkü gül bahçesini oluşturabilmemiz için güzel bir bakım yapılmalıdır ki o gül bahçesinin kokusu da görünüşü de istediğimiz gibi olsun.”

“Özel eğitim su almış gemi gibidir. Çünkü özel eğitime ihtiyaç duyanlar su almış gibidir, an ve an batıyor. Özel eğitime muhtaç olanlar bir yerde, eksikliği giderilmezse sonuçları kötü olur.”

“Özel eğitim terapi gibidir. Çünkü özel eğitim veren doktor özel eğitim alan ise hastadır.”

“Özel eğitim yürüme yeni öğrenen bebek gibidir. Çünkü bebek yürümeye çalıştığında elinden tutulup destek verilmesi gerektiği gibi öğrenciye de destek olup yürütülmesi (eğitilmesi) gerek.”

2. İhtiyaç Gideren Bir Faaliyet Olarak Özel Eğitim

Bu kategoriyi 32 öğretmen aday ve 19 metaforu temsil etmektedir. Bu kategoride Ambulans (1), Araba Yakıtı (1), Baston (1), Can Simidi (1), Hastane (9), Hayat (1), İhtiyaç (1), İlaç (4), İlkbahar (1), İtfaiye Çalışanı (1), Kış Mevsimi (1), Su (2), Tamirci (1), Uzanmış Bir El (1), Yağmur (1), Yanan Evdeki Çocuğu Kurtarmak (1), Yaşam Kaynağı Olan Su (1), Yaşamak (1), Yemek (2) metaforları bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmen adaylarının örneklerine yer verilmiştir.

“Özel eğitim ambulans gibidir. Çünkü yetersizliği olan öğrenci fark edildiğinde ona hemen müdahale edilebilir.”

“Özel eğitim can simidi gibidir. Çünkü özel eğitim sayesinde ona gereksinim duyan kişinin kendisine daha rahat hareket alanı bulacaktır.”

“Özel eğitim hastane gibidir. Çünkü özel gereksinime ihtiyaç duyan bir öğrenci özel eğitim almazsa hep hasta kalır ilerlemez gelişemez, tıpkı hasta olan bir insanın hastaneye gitmemesi gibidir.”

“Özel eğitim ilaç gibidir. Çünkü zedelenme, yetersizlik ve özür/engel hastalık ise özel eğitim iyileşme ve umut ışığıdır.”

“Özel eğitim su gibidir. Çünkü su olmadan nasıl bir insan yaşamını sürdürmekte güçlük çekecekse, özel eğitime ihtiyaç duyan bireyinde özel eğitim görmesi gerekir.”

“Özel eğitim yağmur gibidir. Çünkü öğrenciyi yeşertir. Onun yeniden hayata tutunmasını ve canlanmasını sağlar.”

“Özel eğitim tamirci gibidir. Çünkü eksiklikleri, fazlalıkları tamir ederek farklılıkları ortadan kaldırır.”

“Özel eğitim yemek gibidir. Çünkü yeteri kadar iyi ve dengeli beslenmezsek normal standartta yaşayamayız.”

3. Değerli Bir Unsur Olarak Özel Eğitim

Bu kategoriyi 6 öğretmen aday ve 5 metaforu temsil etmektedir. Bu kategoride Fabrika (1), Hazine (2), Orman (1), Sanat (1), Sanat Galerisi (1) metaforları bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmen adaylarının örneklerine yer verilmiştir.

“Özel eğitim fabrika gibidir. Çünkü ürün işlenmeden değer verilmez. Değer bulabilmesi için fabrikada işlenmesi gerekir.”

“Özel eğitim hazine gibidir. Çünkü bu hazine yer altında kalmamalıdır. Onu gün yüzüne çıkarmak ve faydalanmak gerekir.”

“Özel eğitim sanat gibidir. Çünkü özel eğitim her ne kadar bir eğitim gerekse de her şeyden önce bu işe yetkin bir beceriye sahip olmaktır.”

“Özel eğitim sanat galerisi gibidir. Çünkü öğrenciler ressam, hocalar galeri sahipleridir.”

4. Kolaylaştırıcı Bir Faaliyet Olarak Özel Eğitim

Bu kategoriyi 11 öğretmen adayı ve 11 metaforu temsil etmektedir. Bu kategoride Ağacın Dalı (1), Birilerinin Geleceği (1), Çocukların Özgürlük Güvercini (1), Hayatın Bileti (1), Hayatın Kendisi (1), Kışın Doğan Güneş (1), Kuşun Yuvadan Uçması (1), Nimet (1), Yardım Kurumları (1), Yardımlaşma (1), Yolculuk (1) metaforları bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmen adaylarının örneklerine yer verilmiştir.

“Özel eğitim ağacın dalı gibidir. Çünkü özel eğitim o dalı yani bireyi yönetir, topluma kazandırır. Yeteneklerini ortaya çıkarır, kusurların yerine ürün koyar.”

“Özel eğitim kışın doğan güneş gibidir. Çünkü engel durumu ortadan kaldırmasa da bir nebze sorunları giderir.”

“Özel eğitim nimet gibidir. Çünkü özel eğitimde çocukların yeterliliğini ön plana çıkartan, onları topluma kazandıran eğitimidir.”

“Özel eğitim yardımlaşma gibidir. Çünkü diğer akranlarından bir eksikliği bulunan bir bireye onlar gibi olması için gereken bilgi ve beceriler kazandırılmaya çalışılır.”

“Özel eğitim yolculuk gibidir. Çünkü yolculuğa çıktığınızda her şeyi gideceğiniz yere göre ayarlıyorsunuz. Özel eğitimde ulaşmak istediğiniz hedeflere vardırmak için uğraşılır.”

5. Koruyucu/Güven Verici Bir Durum Olarak Özel Eğitim

Bu kategoriyi 21 öğretmen adayı ve 13 metaforu temsil etmektedir. Bu kategoride Adalet (1), Aile (3), Anne (2), Anne Sevgisi (2), Anne Şefkati (3), Asker (1), Aşk (1), Cennet (1), Dost (2), Huzurlu Bir Ev (1), Kapı (1), Liman (2), Yuva (1) metaforları bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmen adaylarının örneklerine yer verilmiştir.

“Özel eğitim adalet gibidir. Çünkü adalet herkese eşit davranan bir kurumdur.”

“Özel eğitim aile gibidir. Çünkü anne ve baba ilgi ve ihtiyacı göstermez ise çocuk aileden kopuk yaşar.”

“Özel eğitim anne gibidir. Çünkü anne bütün çocuklarını sever ve onlara bakar ama durumu kötü olana daha çok ilgi gösterip ilgilenir.”

“Özel eğitim anne sevgisi gibidir. Çünkü eksikliği derin yıkıntular getirebildiği gibi varlığı insanı olumlu yönde etkiler. İnsanı insan yapar.”

“Özel eğitim anne şefkati gibidir. Çünkü çocuğu için koldur kanattır. Çocuğu için olması gerekenin en iyisini ister.”

“Özel eğitim dost gibidir. Çünkü yapmamamız gereken hal ve hareketleri toplum içerisinde veya ailede bizlere yardımcı olur. Biz bir şeyi yanlış yapsak dahi dostumuz bunu anlar yol gösterir.”

“Özel eğitim liman gibidir. Çünkü özel eğitime muhtaç olan çocukların her zaman sığınacak bir limana gereksinimleri vardır. Bu limanda anne, baba, öğretmen olabilir.”

6. Yol Gösterici Bir Faaliyet Özel Eğitim

Bu kategoriyi 29 öğretmen adayı ve 22 metaforu temsil etmektedir. Bu kategoride Bilgi Yuvası (1), Çoban (1), Dağ (1), Güneş (3), Hayat Işığı (1), İstasyon (1), Mum (1), Karanlıklar İçindeki Işık (1), Kılavuz (1), Köprü (1), Kreş (1), Laboratuvar (2), Merdiven (4), Moda Evi (1), Mum (1), Navigasyon (1), Okul (1), Öğrenciyi Yönlendiren Pusula (1), Öğretmen (2), Son Şans (1), Sürücü Kursu (1), Yol Haritası (1) metaforları bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmen adaylarının örneklerine yer verilmiştir:

“Özel eğitim güneş gibidir. Çünkü güneş hem bizi ısıtır hem de bizi aydınlatır ve aydınlatırken önümüz gösterir.”

“Özel eğitim mum gibidir. Çünkü karanlığı aydınlatır. Umut, ışık verir. Sen istemesen de senin var olduğunu bilir seni açığa çıkarır.”

“Özel eğitim kılavuz gibidir. Çünkü Ne yapacağını bilmeyen bir aileye ve hayatını nasıl sürdürmesi gerektiğini bilmeyen engelli bir bireye rehberlik eder.”

“Özel eğitim laboratuvar gibidir. Çünkü en uygun modeli ve uygun olanı bulmak amaçlanır. Yanlış bir teşhiste bu ters tepebilir.”

“Özel eğitim merdiven gibidir. Çünkü basamakları teker teker çıkıp zirveye ulaşmaktadır.”

“Özel eğitim navigasyon gibidir. Çünkü özel eğitime muhtaç insanlar özel eğitim personellerinin yardımıyla onlara yol gösterir.”

“Özel eğitim öğretmen gibidir. Çünkü çocuklar bir şeyler öğrenip kendilerini geliştirebilmeleri için öğretmene ihtiyaç duyarlar.”

“Özel eğitim yol haritası gibidir. Çünkü herkes bir yoldadır ve gideceği yeri bilmektedir. Özel eğitim yolları gösterir ve varmamıza yardımcı olur.”

7. Mekanik Bir Unsur Olarak Özel Eğitim

Bu kategoriyi 6 öğretmen adayı ve 4 metaforu temsil etmektedir. Bu kategoride Atölye (1), Dağ aracı(atv) (1), Plastik ayak (1), Tren (3) metaforları bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmen adaylarının örneklerine yer verilmiştir.

“Özel eğitim atölye gibidir. Çünkü giren parçalar düzelerek veya geliştirilerek buradan çıkacaktır.”

“Özel eğitim dağ aracı (ATV) gibidir. Çünkü dağda bulunan bütün engelleri atlatarak ve takılmadan yoluna devam eder. Öğrencinin de takılmadan hayatını engelleyecek durumları atlatmasına yardımcı olur.”

“Özel eğitim plastik ayak gibidir. Çünkü belli bir rahatsızlığı olan bireyin, eksik olan tarafını diğer insanlar ile aynı haklara sahip olduğunu ve onlar gibi olacağını gösterir.”

“Özel eğitim tren gibidir. Çünkü öğrencilerin gideceği istasyonlara varmasında ona yardımcı olur. Eğer yardımcı olmazsa yolculuk uzun sürer.”

8. Farklı Bir Durum Olarak Özel Eğitim

Bu kategoriyi 3 öğretmen adayı ve 3 metaforu temsil etmektedir. Bu kategoride Ayran (1), Bireysel eğitim (1), Kalabalık içinde yalnız kalmak (1) metaforları bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmen adaylarının örneklerine yer verilmiştir.

“Özel eğitim ayran gibidir. Çünkü yemeğin yanında sudan tat alamadıkları durumda ayranla telaflı ederler susuzluklarını.”

“Özel eğitim kalabalık içinde yalnız kalmak gibidir. Çünkü diğer öğrenciler arasında sadece kendisinin farklı olması onun diğer öğrencilerden ayırarak özel eğitime tabi tutar.”

9. Özel Bir Faaliyet Olarak Özel Eğitim

Bu kategoriyi 4 öğretmen adayı ve 4 metaforu temsil etmektedir. Bu kategoride Hediyeye (1), Sandık (1), Sihirli bir değnek (1), Mucize (1) metaforları bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmen adaylarının örneklerine yer verilmiştir.

“Özel eğitim sandık gibidir. Çünkü içini açmadan içerisinde ne olduğunu göremezsin. Yeni özel eğitimi bilmek için içine girmek lazım.”

“Özel eğitim sihirli bir değnek gibidir. Çünkü insanların içinde gizli kalan yönleri açığa çıkarır veya eksik yönlerini tamamlar.”

“Özel eğitim mucize gibidir. Çünkü öğrenci özel eğitimin olduğu yerlerde daha ileri derecede davranışlar sergileyebilirler.”

10. Şekil Verici Bir Faaliyet Olarak Özel Eğitim

Bu kategoriyi 5 öğretmen adayı ve 5 metaforu temsil etmektedir. Bu kategoride Genç insanlar (1), Hamur (1), Spor (1), Spor kulübü (1), Spor salonu (1) metaforları bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmen adaylarının örneklerine yer verilmiştir.

“Özel eğitim hamur gibidir. Çünkü istediğin şekli verebilirsin.”

“Özel eğitim spor kulübü gibidir. Çünkü spor kulübünde farklı yetenekler vardır ve geliştirilir. Özel eğitimde ihtiyacı olan bireyleri geliştirir.”

“Özel eğitim spor salonu gibidir. Çünkü henüz bilgimiz olmadığı için bize yol gösteren bir hoca ve varmak istediğimiz hedef için çeşitli alet ve ekipmanlar vardır.”

11. Düzen Sağlayan Bir Unsur Olarak Özel Eğitim

Bu kategoriyi 3 öğretmen adayı ve 3 metaforu temsil etmektedir. Bu kategoride Devlet (1), İdeal toplum (1), İnsan vücudundaki işleyiş (1) metaforları bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmen adaylarının örneklerine yer verilmiştir.

“Özel eğitim devlet gibidir. Çünkü öğretmenler cumhurbaşkanı öğrenciler ise devlet düzenine uyarlanmaya çalışılan halktır.”

“Özel eğitim ideal toplum gibidir. Çünkü özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların topluma kazandırılmasıdır. Değersizmiş gibi kendini hisseden çocukların kendini değerli hissetmesine yardımcı olur.”

“Özel eğitim insan vücudundaki işleyiş gibidir. Çünkü bu işleyişte en ufak bir sorun meydana gelirse vücudun tüm işlenişine sekteye uğrar ve bir daha asla eski işleyişine kavuşmaz.”

Öğretmen adaylarının “Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Birey” kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar

Öğretmen adaylarının “özel eğitime ihtiyaç duyan birey” kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: “Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Birey” Kavramına İlişkin Geliştirilen Metaforlar

Metafor Kodu	Metafor Adı	f	Metafor Kodu	Metafor Adı	f
1	Bebek	24	49	İşlenmemiş mermer	1
2	Çiçek	15	50	Kanadı olmayan bir kuş	1
3	Kitap	4	51	Kanadından vurulmuş bir kuş	1
4	Yolcu	4	52	Kapalı bir hazine	1
5	Yaralı bir kuş	3	53	Kapalı kutu	1
6	Bitki	2	54	Karanlıkta kalmış inci	1
7	Hamur	2	55	Karnı acıkan çocuk	1
8	Hasta	2	56	Kelebek	1
9	Kardelen	2	57	Kırık bir sandalye	1

10	Kurumakta olan bitki	1	58	Kırılmış vazo	1
11	Acıktığında anne sütüne hasret duyan bebek	1	59	Kırlangıç	1
12	Ağacı kesen kişi	1	60	Kışın soğukta üşüyen kedi	1
13	Ağır yaralı bir insan	1	61	Küçük bir çocuk	1
14	Akarsu	1	62	Küçük savunmasız bir kedi yavrusu	1
15	Akranlarından farklı	1	63	Maden	1
16	Ana yavrusu	1	64	Mahkûm	1
17	Anne karnındaki bir bebek	1	65	Melek	1
18	Araba	1	66	Meyve veren ağaç	
19	Ayçiçeği	1	67	Nerede duracağını bilmeyen gemi	1
20	Aydınlık ışık	1	68	Normal öğrenci	1
21	Bakıma muhtaç	1	69	Okyanusa atılan balık	1
22	Başkalarına bağımlı	1	70	Okyanusta yönünü kaybetmiş gemi	1
23	Beş parmaktaki farklılık	1	71	Özel bir çocuk	1
24	Bilgisayar	1	72	Parçaları kayıp yapboz	1
25	Bir ayağı uçurumda	1	73	Pili duran saat	1
26	Boş levha	1	74	Robot	1
27	Boş tablo	1	75	Sabıkalı	1
28	Cam	1	76	Savaş mağduru	1
29	Dağın zirvesi	1	77	Sönmüş balon	1
30	Değeri yüksek maden	1	78	Spora yeni başlayan biri	1
31	Değerli bir maden	1	79	Su bekleyen fidan	1
32	Derslerini çalışmayan öğrenci	1	80	Su içmezse ölecek bir insan	1
33	Dikilen bir kumaş	1	81	Suya muhtaç canlılar	1
34	Dilenci	1	82	Tohum	1
35	Ekin	1	83	Toprak altındaki tohum	1
36	Elma vermeyen ağaç	1	84	Tutuklu bir mahkûm	1
37	Endemik bir bitki	1	85	Uzaktaki bir meyve ağacı	1
38	Engelli	1	86	Yağmuru bekleyen tohum	1
39	Engelli bir parkur	1	87	Yangında mahsur kalan biri	1
40	Ev	1	88	Yapboz	1

41	Farklı olan bir kardelen çiçeği	1	89	Yaralı	1
42	Farları olmayan araba	1	90	Yaşlı insan	1
43	Güneş	1	91	Yeni doğan bebeğin anne sütüne duyulan ihtiyaç	1
44	Hayata tutunmak için ikinci şans	1	92	Yeni doğmuş kuş	1
45	Hediye paketi	1	93	Yeşillik içindeki çiçek	1
46	Herkes	1	94	Yetim kalmış bir çocuk	1
47	İlgiye muhtaç küçük çocuk	1	95	Yol	1
48	İşlenmemiş elmas	1	96	Yuva	1

Tablo 4 incelendiğinde öğretmen adaylarının “Özel eğitime ihtiyaç duyan birey” kavramına ilişkin geliştirmiş oldukları toplam 96 metafor olduğu ancak birden fazla sıklıkta oluşturulan metaforların 9 adet (Bebek, Çiçek, Kitap, Yolcu, Yaralı bir kuş, Bitki, Hamur, Hasta ve Kardelen) olduğu görülmektedir.

Öğretmen adaylarının “Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Birey” kavramına yönelik oluşturdukları metaforlara ilişkin kategoriler

Öğretmen adaylarının “özel eğitime ihtiyaç duyan birey” kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlardan elde edilen kategoriler Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının “Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Birey” Kavramına İlişkin Oluşturdukları Metafor Frekansı ve Âdeti

Kategoriler	Metaforlar	Metafor Frekansı	Metafor Âdeti
1. İlgi ve Bakıma Muhtaç Bir Varlık	Ana yavrusu (1), Ayçiçeği (1), Bakıma muhtaç (1), Başkalarına bağımlı (1), Bebek (24), Bitki (2), Çiçek (15), Ekin (1), Hasta (2), İlgiye muhtaç küçük çocuk (1), Kanadı olmayan bir kuş (1), Karnı acıkan çocuk (1), Kışın soğukta üşüyen kedi (1), Kurumakta olan bitki (1), Küçük bir çocuk (1), Küçük savunmasız bir kedi yavrusu (1), Meyve veren ağaç (1), Parçaları kayıp yapboz (1), Su bekleyen fidan (1), Suya muhtaç canlılar (1), Tohum(1), Uzaktaki bir meyve ağacı (1), Yaralı bir kuş (3), Yaşlı insan (1), Yeni doğmuş kuş (1), Yetim kalmış bir çocuk (1), Yolcu (4)	71	27

2. İhtiyaç Duyulan Bir Varlık	Acıktığında anne sütüne hasret duyan bebek (1), Ağacı kesen kişi (1), Akarsu (1), Dikilen bir kumaş (1), Hayata tutunmak için ikinci şans (1), Toprak altındaki tohum (1), Yağmuru bekleyen tohum (1), Yeni doğan bebeğin anne sütüne duyulan ihtiyaç (1), Yol (1),	9	9
3. Değerli Bir Varlık	Karanlıkta kalmış inci (1), Değerli bir maden (1), Değeri yüksek maden (1), Maden (1)	4	4
4. Farksız Bir Varlık	Herkes (1), Normal Öğrenci (1)	2	2
5. Farklı Bir Varlık	Akranlarından farklı (1), Beş parmaktaki farklılık (1), Farklı olan bir kardelen çiçeği (1), Kırlangıç (1), Yeşillik içindeki çiçek (1)	5	5
6. Koruyucu/Güven Verici Varlık	Anne karnındaki bir bebek (1), Dağın zirvesi (1), Ev (1), Kelebek (1), Yuva (1)	5	5
7. Tehlike Altındaki Varlık	Ağır yaralı bir insan (1), Bir ayağı uçurumda (1), Cam (1), Endemik bir bitki (1), Kanadından vurulmuş bir kuş (1), Mahkûm (1), Okyanusa atılan balık (1), Okyanusta yolunu kaybetmiş gemi (1), Sabıkalı (1), Su içmezse ölecek bir insan (1), Tutuklu bir mahkûm (1), Yangında mahsur kalan biri (1), Yaralı (1)	13	13
8. Mekanik Bir Varlık	Araba (1), Bilgisayar (1), Robot (1)	3	3
9. Boş/Temiz Bir Varlık	Boş levha (1), Boş tablo (1), Melek (1)	3	3
10.Şekillendirilebilen Bir Varlık	Aydınlık ışık (1), Hamur (2), İşlenmemiş elmas (1), İşlenmemiş mermer (1), Spora yeni başlayan biri (1)	6	5
11. Bilinmeyen Bir Varlık	Kitap (4), Özel bir çocuk (1), Hediye paketi (1), Kapalı kutu (1), Kapalı bir hazine (1)	8	5
12. Mutluluk Kaynağı Olan Bir Varlık	Güneş (1), Kardelen (2)	3	2

13. Olumsuzluk Unsuru Bir Varlık	Derslerini çalışmayan öğrenci (1), Dilenci (1), Elma vermeyen ağaç (1), Engelli (1), Engelli bir parkur (1), Fırları olmayan araba (1), Kırık bir sandalye (1), Kırılmış vazo (1), Nerede duracağını bilmeyen gemi (1), Pili duran saat (1), Savaş mağduru (1), Sönmüş balon (1), Yapboz (1)	13	13
Toplam		145	100

Kavramsal Kategoriler

1. İlgi ve Bakıma Muhtaç Bir Varlık Olarak Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Birey

Bu kategoriyi 71 öğretmen adayı ve 27 metaforu temsil etmektedir (Bakınız Tablo 6). Bu kategoride Ana yavrusu (1), Ayçiçeği (1), Bakıma muhtaç (1), Başkalarına bağımlı (1), Bebek (24), Bitki (2), Çiçek (15), Ekin (1), Hasta (2), İlgiye muhtaç küçük çocuk(1), Kanadı olmayan bir kuş (1), Karnı acıkan çocuk(1), Kışın soğukta üşüyen kedi (1), Kurumakta olan bitki (1), Küçük bir çocuk (1), Küçük savunmasız bir kedi yavrusu (1), Meyve veren ağaç (1), Parçaları kayıp yapboz (1), Su bekleyen fidan (1), Suya muhtaç canlılar(1), Tohum(1), Uzaktaki bir meyve ağacı (1), Yaralı bir kuş (3), Yaşlı insan (1), Yeni doğmuş kuş (1), Yetim kalmış bir çocuk (1), Yolcu (4) metaforları bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmen adaylarının örneklerine yer verilmiştir.

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey bebek gibidir. Çünkü ilgi, sabır, yaptıklarına anlayış ister. Doğru yönlendirmeye ihtiyaçları vardır.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey çiçek gibidir. Çünkü her gün düzenli olarak bakılmadığında, suyu, güneş ışığı verilmediğinde, temizliği yapılmadığında o çiçek zamanla solar ve ilgisizlikten yok olur ve ölür.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey hasta gibidir. Çünkü onarılmaya, hayata tekrar tutunmaya hayata kazandırılmaya çalışılmalıdır.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey yolcu gibidir. Çünkü eşit şartlarla gelmedikleri bu dünyada yaşamak zoruna kaldıkları yolcudur. Engellerinin sorun olmayacağı uygun şartlar sağlarsa yolculuk iyi, sağlanmazsa virajlarla dolu bir yolculuk yapma durumunda kalırlar.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey yaralı bir kuş gibidir. Çünkü birinin onun yaralarını sarmasını onu anlamasını, onunla ilgilenmesini bekler.”

2. İhtiyaç Duyulan Bir Varlık Olarak Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Birey

Bu kategoriyi 9 öğretmen adayı ve 9 metaforu temsil etmektedir (Bakınız Tablo 6). Bu kategoride Acıktığında anne sütüne hasret duyan bebek (1), Ağacı kesen kişi (1), Akarsu (1), Dikilen bir kumaş (1), Hayata tutunmak için ikinci şans (1), Toprak altındaki tohum

(1), Yağmuru bekleyen tohum (1), Yeni doğan bebeğin anne sütüne duyulan ihtiyaç (1), Yol (1), metaforları bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmen adaylarının örneklerine yer verilmiştir.

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey acıktığında anne sütüne hasret duyan bebek gibidir. Çünkü hayatını normal bir şekilde yaşayabilmesi için özel eğitim çocuğa birincil ihtiyaçlar kadar değerli ve lazım görülür.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey toprak altındaki tohum gibidir. Çünkü bu tohumun ihtiyacı olan şartların sağlanması o tohumun filizlenip hayata renk katmasıdır. Aksi takdirde toprak altında çürümesidir.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey yol gibidir. Çünkü yola şartlar gereği önem verilme zaman aşımına uğrayıp bozulur.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey ağacı kesen kişi gibidir. Çünkü kestikçe eğitilip ürünler ortaya konur.”

3. Değerli Bir Varlık Olarak Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Birey

Bu kategoriyi 4 öğretmen adayı ve 4 metaforu temsil etmektedir (Bakınız Tablo 6). Bu kategoride Karanlıkta kalmış inci (1), Değerli bir maden (1), Değeri yüksek maden (1), Maden (1) metaforları bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmen adaylarının örneklerine yer verilmiştir.

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey karanlıkta kalmış inci gibidir. Çünkü o her zaman aslında değerlidir. Yeter ki biz bunu kabul edelim. Onları koşulsuz kabul edelim. Onları topluma kazandırıp onların farkındalığını bilelim. Aslında onlardır bizim umutlarımız. O inci asıl görünmezse asıl engel başlar.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey değerli bir maden gibidir. Çünkü onu işlediğimizde değer kazanır, onu işlemezsek değersiz bir taşa dönüşür ne kendisine ne de topluma faydası olmaz.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey değeri yüksek maden gibidir. Çünkü bu çocuklar işlenmeye topluma kazandırılmaya muhtaçtırlar.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey maden gibidir. Çünkü daha birçok güzellikleri keşfedilmemiştir.”

4. Farksız Bir Varlık Olarak Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Birey

Bu kategoriyi 2 öğretmen adayı ve 2 metaforu temsil etmektedir (Bakınız Tablo 6). Bu kategoride Herkes (1), Normal Öğrenci (1) metaforları bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmen adaylarının örneklerine yer verilmiştir.

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey herkes gibidir. Çünkü onunda bir geleceği bir hayatı vardır.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey normal öğrenci gibidir. Çünkü onun özrü, engeli onu diğer insanlara karşı küçültmez. Sadece biraz hassastırlar.”

5. Farklı Bir Varlık Olarak Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Birey

Bu kategoriyi 5 öğretmen adayı ve 5 metaforu temsil etmektedir. Bu kategoride Akranlarından farklı (1), Beş parmağıdaki farklılık (1), Farklı olan bir kardelen çiçeği (1), Kırlangıç (1), Yeşillik içindeki çiçek (1) metaforları bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmen adaylarının örneklerine yer verilmiştir.

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey beş parmağıdaki farklılık gibidir. Çünkü bütün insanlar aynı şekilde veya aynı düzeyde hayata gelmez. Bazılarımız dezavantajlı bir görünüm vermiş olabiliriz hayata gözlerimizi açarken.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey farklı olan bir kardelen çiçeği gibidir. Çünkü bütün ezberlerden uzak farklı bir mevsimin çiçeğidir. Bunu fark etmek özel olduğunu tek başına da güzel olduğunu görmek gibidir.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey kırlangıç gibidir. Çünkü kırlangıçlar her iklime uyum sağlayamaz.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey yeşillik içindeki çiçek gibidir. Çünkü her şey benzer durumdayken kendisi benzersiz ve yalnızdır.”

6. Koruyucu/Güven Verici Varlık Olarak Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Birey

Bu kategoriyi 5 öğretmen adayı ve 5 metaforu temsil etmektedir. Bu kategoride Anne karnındaki bir bebek (1), Dağın zirvesi (1), Ev (1), Kelebek (1), Yuva (1) metaforları bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmen adaylarının örneklerine yer verilmiştir.

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey kelebek gibidir. Çünkü onun hayalinde hiçbir engel esir olmadan özgürce ama zararsızca yaşamak vardır.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey anne karnındaki bir bebek gibidir. Çünkü olağan dışı bir gelişim göstermesinden dolayı bu durumu azaltmak, sınırlandırmak ya da ortadan kaldırmak için bir köprü görevi görür.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey yuva gibidir. Çünkü hiçbir mutluluğa veya başarıya engelsiz aşılmaz.”

7. Tehlike Altındaki Bir Varlık Olarak Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Birey

Bu kategoriyi 13 öğretmen adayı ve 13 metaforu temsil etmektedir. Bu kategoride Ağır yaralı bir insan (1), Bir ayağı uçurumda (1), Cam (1), Endemik bir bitki (1), Kandırdan vurulmuş bir kuş (1), Mahkûm (1), Okyanusa atılan balık (1), Okyanusta yolunu kaybetmiş gemi (1), Sabıkalı (1), Su içmezse ölecek bir insan (1), Tutuklu bir mahkûm (1), Yangında mahsur kalan biri (1), Yaralı (1) metaforları bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmen adaylarının örneklerine yer verilmiştir.

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey ağır yaralı bir insan gibidir. Çünkü özel eğitime ihtiyacı olan bireye bu imkânı sağlarsak hayata tekrar tutunur ancak bu imkânı sağlamazsak hayatın içinde kaybolup gider.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey okyanusta yönünü kaybetmiş gemi gibidir. Çünkü gemiye bir pusula gerek yolunu bulması için, özel eğitime ihtiyaç duyan öğrenci biri onunla ilgilenmezse ona yol göstermezse toplum içinde sorunlar yaşar.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey yangında mahsur kalan biri gibidir. Çünkü o esnada sadece birilerinden yardım bekler ve bu yardım onun hayatını kurtaracaktır. Onu topluma kazandıracaktır. Toplumla kaynaşmasını sağlayacaktır.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey yaralı gibidir. Çünkü yaralı bir insana gerekli tedaviyi uygulamazsanız ya da yanlış uygularsanız onu kaybedersiniz.”

8. Mekanik Bir Varlık Olarak Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Birey

Bu kategoriyi 3 öğretmen adayı ve 3 metaforu temsil etmektedir (Bakınız Tablo 6). Bu kategoride Araba (1), Bilgisayar (1), Robot (1) metaforları bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmen adaylarının örneklerine yer verilmiştir.

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey araba gibidir. Çünkü arabanın kontrollerini fenni muayenesini sorunlarını düzeltmesen bozulur ve sıkıntı çıkarır.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey bilgisayar gibidir. Çünkü bilgisayar bozulduğunda tamir etmezseniz çalışmaz. Özel eğitim almadan hayatı yaşayamazsınız.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey robot gibidir. Çünkü üstünde çalıştıkça ve donanım eklendikçe kısaca üzerinde durdukça gelişir.”

9. Boş/Temiz Bir Varlık Olarak Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Birey

Bu kategoriyi 3 öğretmen adayı ve 3 metaforu temsil etmektedir. Bu kategoride Boş levha (1), Boş tablo (1), Melek (1) metaforları bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmen adaylarının örneklerine yer verilmiştir.

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey boş levha gibidir. Çünkü öğrenciyi ne öğreneceği veya ne olacağı bizim elimizdedir. Onu hırsızda yapabiliriz profesör de...”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey boş tablo gibidir. Çünkü kendi becerilerini ve isteklerini tam olarak yerine getiremez eksiklik içindedir. Yeni bilgiler kişiyi zenginleştirir, bireysel farklılıkları azaltır.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey melek gibidir. Çünkü yaptığı ve yapacağını hiçbir şekilde bilerek yapmaz.”

10. Şekillendirilebilen Bir Varlık Olarak Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Birey

Bu kategoriyi 6 öğretmen adayı ve 5 metaforu temsil etmektedir. Bu kategoride Aydınlik ışık (1), Hamur (2), İşlenmemiş elmas (1), İşlenmemiş mermer (1), Spora yeni

başlayan biri (1) metaforları bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmen adaylarının örneklerine yer verilmiştir.

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey hamur gibidir. Çünkü hamur nasıl yoğrulursa o şekilde şekil alır.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey işlenmemiş elmas gibidir. Çünkü sen onu bilgilerininle onun gelişimsel özelliklerine göre bilgilendirip, yetiştirip topluma kazandırabileceğin, onun içindeki gerçek değerini ortaya koyduğunda o bu toplum için elmas olur.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey işlenmemiş mermer gibidir. Çünkü işlenmemiş mermer sıradan bir kaya parçasıyken, işlenmiş bir mermer parçası sanatçı tarafından bir şaheser olarak çıkabilmektedir. Buradan hareketle özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin farklı özelliklerinin olduğunu unutmamalıyız.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey spora yeni başlayan biri gibidir. Çünkü salona girmediği sürece ne yapacağını bilemez ve yol gösteren biri olmaz. Salona girdiği andan itibaren hoca ve ekipmanlar sayesinde kendini tanır ve sağlıklı bir gelişim izler.”

11. Bilinmeyen Bir Varlık Olarak Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Birey

Bu kategoriyi 8 öğretmen adayı ve 5 metaforu temsil etmektedir. Bu kategoride Kitap (4), Özel bir çocuk (1), Hediye paketi (1), Kapalı kutu (1), Kapalı bir hazine (1) metaforları bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmen adaylarının örneklerine yer verilmiştir.

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey kitap gibidir. Çünkü öğrenci o kitabın içeriğidir. Onu anlamak için okumak ve yaşamak lazım.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey kapalı bir hazine gibidir. Çünkü onu tanıdıkça güzel yönlerini ve başarabildiklerini gördükçe o hazinenin değeri ve kıymeti anlaşılır.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey kitap gibidir. Çünkü kapağı normal olup içi birçok özelliklerle, emekle dolu olan ilgiye zamana, uğraşa, meraka ihtiyaç duyar.”

12. Mutluluk Kaynağı Olarak Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Birey

Bu kategoriyi 3 öğretmen adayı ve 2 metaforu temsil etmektedir. Bu kategoride Güneş (1), Kardelen (2) metaforları bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmen adaylarının örneklerine yer verilmiştir.

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey güneş gibidir. Çünkü onun yüzündeki gülümsemeyi gördükçe yüreğiniz ısınır.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey kardelen gibidir. Çünkü kardelen etrafındaki bütün olumsuzluklara rağmen kar içinde açar. Bu öğrencilerde öyledir. Bütün olumsuzluklara rağmen özel eğitimle açabilirler. Açıldıklarında da etrafa o kadar güzellik yayıyorlar ki...”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey kardelen gibidir. Çünkü acı bir sürprizle her şeyin bittiğini zannederken, yeni bir ışık doğar hayatına.”

13. Olumsuzluk Unsuru Olarak Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Birey

Bu kategoriyi 13 öğretmen adayı ve 13 metaforu temsil etmektedir. Bu kategoride Derslerini çalışmayan öğrenci (1), Dilenci (1), Elma vermeyen ağaç (1), Engelli (1), Engelli bir parkur (1), Farları olmayan araba (1), Kırık bir sandalye (1), Kırılmış vazo (1), Nerede duracağını bilmeyen gemi (1), Pili duran saat (1), Savaş mağduru (1), Sönmüş balon (1), Yapboz (1) metaforları bulunmaktadır. Aşağıda bu kategoride bulunan öğretmen adaylarının örneklerine yer verilmiştir.

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey dilenci gibidir. Çünkü özel eğitime ihtiyaç duyan öğrenci yardıma muhtaçtır ve yardım beklemektedir.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey farları olmayan araba gibidir. Çünkü yol göstermek ve yönlendirmek bizim işimizdir. O ışığı açığa çıkarmak bizim işimiz.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey pili duran saat gibidir. Çünkü saatin çalışması için pile ihtiyacı vardır.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey kırılmış vazo gibidir. Çünkü parçaları bir araya getirmek için özel eğitim alması yönlendirme yapacak öğretmenlere muhtaçtır.”

“Özel eğitime ihtiyaç duyan birey sönmüş balon gibidir. Çünkü özel eğitimimizi yani sönmüş balona hava (eğitim) verdikçe gelişir.”

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırma, sosyal bilgiler ve bilişim teknolojileri öğretmen adaylarının özel eğitim ve özel eğitime ihtiyaç duyan birey kavramlarına ilişkin sahip oldukları metaforları kullanarak özel eğitim alanına ilişkin algılarını tespit etmek ve elde edilen metaforları belirli kavramsal kategoriler altında toplamak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Yapılan araştırma sonucunda 145 öğretmen adayı “özel eğitim” kavramına ilişkin toplam 110, “özel eğitime ihtiyaç duyan birey” kavramına ilişkin ise 100 adet metafor üretmişlerdir. Öğretmen adaylarının “özel eğitim” kavramına ilişkin oluşturdukları metaforları kavramsal kategorilere ayırdığımızda en çok metafor bulunan kategorilerden ilk sırada 22’şer metaforla “ilgi ve bakıma muhtaç olarak özel eğitim” ve “yol gösterici olarak özel eğitim”, ikinci sırada 19 metaforla “ihtiyaç duyulan bir varlık olarak özel eğitim”, üçüncü sırada 13 metaforla “koruyucu/güven verici bir durum olarak özel eğitim” ve dördüncü sırada 11 metaforla “kolaylaştırıcı bir durum olarak özel eğitim” olduğunu görmekteyiz. Ayrıca “şekillendirilebilen bir varlık olarak özel eğitim” ve “değerli bir varlık olarak özel eğitim” kategorilerinde 5 adet, “farklı bir durum olarak özel eğitim”, “mekanik bir varlık olarak özel eğitim” ve “bilinmeyen bir varlık olarak özel eğitim” kategorilerinde 4’er adet metafor üretilmiştir. En az metafor üretilen kategori “düzen unsuru olarak özel eğitim” kategorisidir. Bu kategoride toplam 3 adet metafor üretilmiştir.

Öğretmen adaylarının “özel eğitime ihtiyaç duyan birey” kavramına ilişkin oluşturdıkları metaforları kavramsal kategorilere ayırdığımızda en çok metafor bulunan kategorilerden ilk sırada 27 metaforla “ilgi ve bakıma muhtaç olarak özel eğitime ihtiyaç duyan birey”, ikinci sırada 13’er metaforla “olumsuzluk unsuru olarak özel eğitime ihtiyaç duyan birey” ve “tehlike altındaki varlık olarak özel eğitime ihtiyaç duyan birey”, üçüncü sırada 9’ar metaforla “ihtiyaç duyulan varlık olarak özel eğitime ihtiyaç duyan birey” ve “bilinmeyen bir varlık olarak özel eğitime ihtiyaç duyan birey” dördüncü sırada 5’er metaforla “farklı bir varlık olarak özel eğitime ihtiyaç duyan birey”, “koruyucu/güven verici varlık olarak özel eğitime ihtiyaç duyan birey” ve “şekillendirilebilen bir varlık olarak özel eğitime ihtiyaç duyan birey” olduğunu görmekteyiz. Ayrıca “değerli bir varlık olarak özel eğitime ihtiyaç duyan birey” kategorisinde 4 adet, “mekanik bir varlık olarak özel eğitime ihtiyaç duyan birey” ve “boş/temiz bir varlık olarak özel eğitime ihtiyaç duyan birey” kategorilerinde 3’er adet metafor üretilmiştir. En az metafor üretilen kategoriler ise “mutluluk kaynağı olarak” özel eğitime ihtiyaç duyan birey ve “farksız bir varlık olarak özel eğitime ihtiyaç duyan birey” kategorileridir. Bu kategorilerde toplam 2 adet metafor üretilmiştir.

Alanyazın incelendiğinde Uçuş (2016) tarafından sınıf öğretmeni ve okul öncesi öğretmen adaylarının özel eğitime ilişkin metaforik algılarında oluşan kategorilerden birinde “güçlendirici ve onarıcı bir faaliyet olarak özel eğitim” kategorisinin bu çalışmada yer alan “ihtiyaç duyulan bir varlık olarak özel eğitim” kategorisiyle örtüştüğü gözlenmektedir. Başgül ve Uluçınar Sağır (2017) tarafından yapılan sınıf öğretmenlerinin özel eğitimle ilgili metaforik algılarıyla ilgili çalışmada elde edilen “Rehber” kategorisinin çalışmada elde edilen “yol gösterici bir faaliyet olarak özel eğitim” kategorisiyle yine aynı şekilde örtüştüğü görülmektedir. Adar Cömert (2019) tarafından yapılan çalışmada 37 görsel sanatlar öğretmen adayının özel eğitim kavramına yönelik algılarının bu çalışmada elde edilen sonuçlarla örtüşecek şekilde “adalet”, “yaşamsal değer” ve “insana özgü değer” şeklinde üç temada sınıflandığı görülmüştür.

Talas (2017) tarafından okul öncesi öğretmen adaylarının kaynaştırma öğrencisi kavramına ilişkin metafor algılarından elde edilen “ilgi ve bakıma muhtaç birey”, “saflığın ve temizliğin bir örneği” ve “keşfedilmeyi bekleyen bir cevher” kategorilerinin bu çalışmada elde edilen “ilgi ve bakıma muhtaç varlık olarak özel eğitime ihtiyaç duyan birey”, “boş/temiz bir varlık olarak özel eğitime ihtiyaç duyan birey” ve “değerli bir varlık olarak özel eğitime ihtiyaç duyan birey” kategorileriyle örtüştüğü görülmektedir. Başgül ve Uluçınar Sağır (2017) tarafından yapılan çalışmada elde edilen “muhtaç” kategorisinin bu çalışmada elde edilen “ilgi ve bakıma muhtaç varlık olarak özel eğitime ihtiyaç duyan birey” kategorisiyle yine aynı şekilde örtüştüğü görülmektedir. Sevim (2019) tarafından Sosyal Hizmetler Programı öğrencilerinin “engelli” kavramına ilişkin algılarını belirlemek amacıyla yapılan çalışmada da çalışmamızdaki kategorilere benzer bir şekilde “bakım ve ilgi gerektiren birey”, “farklı özellikler gösteren birey” ve “çevresine anlam katan birey” kategorileri elde edilmiştir.

Bu araştırma, öğretmen adaylarının özel eğitim ve özel eğitime ihtiyaç duyan birey kavramlarını nasıl algıladıklarını ortaya koymak için bazı ipuçlarını vermektedir. Alan-

yazında yapılan çalışmaların sonuçları ile karşılaştırıldığında özel eğitim kavramının ihtiyaç duyulan bir unsur olarak algılandığı bu eğitime ihtiyaç duyan bireyler için önem arz ettiği sonucu ortaya çıkmıştır. Özel eğitime ihtiyaç duyan birey kavramından elde edilen sonuçların ise ağırlıklı olarak olumsuzluk unsuru olarak algılandığı ve bu bireylerin yaşamlarında başka kişilere ya da objelere ihtiyaç duyduğu şeklinde ortaya çıkmıştır.

Bu çalışma sonucunda ortaya çıkan bulgular doğrultusunda şu öneriler geliştirilmiştir

1. Bu çalışmada özel eğitim dersi alan öğretmen adaylarının özel eğitim ve özel eğitime ihtiyaç duyan birey kavramlarına ilişkin algıları tespit edilmeye çalışılmıştır. Benzer bir çalışma öğretmen adaylarına özel eğitim dersini almadan önce ve aldıktan sonra yapılarak özel eğitim dersinin öğretmen adaylarının algılarını nasıl değiştirdiği tespit edilebilir.
2. Benzer araştırmalar engelli yakınına sahip olma, medeni durum, eğitim durumu, cinsiyet, farklı alanlarda çalışan öğretmen, yönetici ya da melek grupları gibi farklı değişkenler göz önünde bulundurularak yapılabilir.
3. Bu araştırma, öğretmen adayları açısından özel eğitimi ve özel eğitime ihtiyaç duyan bireyleri nasıl algıladıklarını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda elde edilen metaforların öğretmenlerin meslek hayatına başladıkları zaman özel eğitime ve özel eğitime ihtiyaç duyan bireylere nasıl yaklaşacakları konusunda fikir vereceği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Açar, D., Kaya, G., & Güneş, G. (2017). Özel gereksinimli bireyler hakkındaki görüşlere ilişkin metafor çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(62), 935-944.
- Adar Cömert, S. (2019). Görsel sanatlar öğretmen adaylarının özel eğitim kavramına ilişkin algılarının metaforlarla incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 14(4), 1945-1958.
- Altıntaş, G., Baykan, Ö., Kahraman, E. & Altıntaş, S. U. (2015). Fen bilgisi öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi, kaynaştırma öğretmeni ve kaynaştırma öğrencilerine ilişkin metaforik algıları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 273-282.
- Balcı, A. (2003). Eğitim örgütlerine yeni bakış açıları: Kuram araştırma ilişkisi. II. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 33(33), 26-61.
- Başgül, M., & Sağır, Ş. U. (2017). Sınıf öğretmenlerinin özel eğitimle ilgili metaforik algılarının incelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 249-280.
- Batu, S., & Kırcaali-İftar, G. (2010). Kaynaştırmayı başarıya ulaştıran etmenler. S. Batu ve G. Kırcaali İftar (Editörler). *Kaynaştırma*. Ankara: Kök Yayıncılık, s.25-68' deki bölüm.
- Bryant, D. P., Smith, D. D., & Bryant, B. R. (2008). *Teaching students with special needs in inclusive classrooms*. New York, NY: Pearson Education, Inc.

- Cavkaytar, A. (2015). Özel eğitime gereksinim duyan çocuklar ve özel eğitim. İ. H. Diken (Editör). *Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim*. Ankara: Pegem Akademi, s.1-28' deki bölüm.
- Çapan, B. E. (2010). Öğretmen adaylarının üstün yetenekli öğrencilere ilişkin metaforik algıları. *Journal of International Social Research*, 3(12), 140-154.
- Diken, İ. H., & Batu, S. (2010). Kaynaştırmaya giriş. İ. H. Diken (Editör). *İlköğretimde Kaynaştırma*. Ankara: Pegem Akademi. s.2-30'daki bölüm.
- Eripek, S. (2005). *Özel Eğitim*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Kök, M., Balcı, A., & Bilgiz, Ş. (2017). Okul öncesi öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının kaynaştırma öğrencisine yönelik metaforları. *Turan: Stratejik Araştırmalar Merkezi*, 9(36), 290-302.
- Lakoff, G. (1993). The contemporary theory of metaphor. In Ortony, A. (Ed.), *Metaphor and thought*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- MEB. (2006). *Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği*. Ankara: Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- Merç, A., & Koç, İ. (2017). Psikolojik danışman adaylarının özel eğitim dersine ilişkin metaforik algıları. *Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 28-39.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (2016). *Nitel veri analizi*. (S. Akbaba Altun ve A. Ersoy). Ankara: Pegem Akademi.
- Sevim, Z. (2019). Engelli kavramına ilişkin metaforik bir analiz. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(64), 518-524. 1307-9581.
- Sucuoğlu, B. (2006). Kaynaştırma modeli ve özel gereksinimli öğrenciler. B. Sucuoğlu (Editör). *Etkili Kaynaştırma Uygulamaları*. Ankara: Ekinoks Yayınevi, s.1-24' teki makale.
- Talas, S. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının "kaynaştırma öğrencisi" kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Uluslararası Yönetim, Eğitim ve Ekonomik Perspektifler Dergisi*, 5(2), 34-44.
- TDK, (2018). *Bilim ve sanat terimleri ana sözlüğü*, Web: <http://tdk.gov.tr/index> adresinden 20 Mart 2018 tarihinde alınmıştır.
- Torgny, O. (1997). *Metaphor—a working concept*. In proceedings of Contextual Design-Design in Context” Conference, European Academy of Design, Stockholm (pp. 23-25).
- Tunbull, A. P., Turnbull, H. R., & Wehmeyer, M. L. (2007). *Exceptional lives: Special education in today's schools*. Upper Saddle River, NJ: Merrill/Pretince Hall.
- Uçuş, Ş. (2016). Sınıf öğretmeni adaylarının ve okul öncesi öğretmeni adaylarının özel eğitime ilişkin metaforik algılarının incelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 360-388.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.